

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
КАЛАФ И ТУРАНДОТ
ПЕРСИЙСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Тимур-Таш, хан на татарите ногаи, имал син, на име Калаф. Тоя княз надминавал всички тогавашни князе по ум, смелост, добрина и хубост. Под ръководството на най-учените мъже в онова царство той овладял много науки и изкуства. Наизуст знаел Корана и поетите на Изтока.

И в мирно време, и във военно Калаф бил дясна ръка на баща си. Изкаже ли пред държавния съвет някакво мнение, всички се съгласявали с него, понеже бил мъдър и благоразумен. Отвори ли се война, князът предвождал войските и винаги побеждавал.

Затова и всички околни народи почнали да уважават ногаите: боели се от тях, никой не смеел да им обявява война, нито да ги напада.

Но ето че един ден султанът на едно по-далечно царство — царството на каризмийците — пратил посланик при Тимур-Таш да му иска данък:

— Моят господар — рекъл пратеникът — поръча да ми платите данъка, що му дължите от сто години насам. Ако не го платите, ще нападне с двеста хиляди души царството ви и ще го превземе. Тъй ми каза да съобщя.

— Почакай малко — рекъл Тимур-Таш. — Ще ти дам отговор след половин час.

Той свикал на съвет своите везири.

— За какъв данък приказва тоя човек? — запитал царят великия везир. Не лъже ли той? Не лъже ли и неговият господар? Кога сме плащали данък на чужди царе?

Великият везир се позамислил, па отвърнал:

— Не, пратеникът не лъже. Помня добре, че по времето на покойния хан, твоя баща, сме плащали на няколко пъти данък на каризмийците. Ала тогава бяхме още слаби. След като се засилихме, никой не е посмял да ни иска данък. Сто години няма, но все ще да има петдесет или шестдесет, откак ни каризмийци, ни други народи не са получили данък от ногаите.

— Е, какво ще кажете? Да платим ли, или да се готвим за война? Кое ще бъде по-добро?

Гласовете се разделили. Едни — по-благоразумните — казвали, че няма защо да увличат царството в нова война. Държавата е богата: може да плати на каризмийците, без да й мигне окото.

А други, които държели страната на Калаф, настоявали да не се плаща никакъв данък. Няма защо да дават повод на никой народ, колкото и да е силен, да ги смята за роби.

Надвила втората страна. Царят отпратил посланика и отказал.

Още същия ден били проведени посланици до владетелите на съседните народи — да искат съюз. Казано им било от страна на хан Тимур-Таш, че ако се съюзят с него, ще се отърват от каризмийците, които имат намерение да покорят не само ногайското царство, но и всички околни. Ако ли не се съюзят с Тимур-Таш, каризмийският султан ще ги пороби.

Посланиците се върнали и съобщили на хана, че всички околни народи са съгласни да влязат в съюза. Около петдесет хиляди души войници обещали да пратят на Тимур-Таш.

Калаф се заел да събира войска. Той свикал всички, които можели да носят оръжие. Дошли на помощ и съюзнишките войски. С тая голяма сила князът бил уверен, че ще победи.

Каризмийският султан нападнал царството. Двете войски били, току-речи, еднакви по брой и сила. Почнали се кръвопролитни сражения. Побеждавали ту едните, ту другите. Няколко дни се водел бой, без някоя от страните да нанесе решителна победа.

През нощта след последната битка водителят на сиркасийците, които били съюзници на ногаите, отишъл тайно при каризмийския султан и му казал:

— Ние виждаме, че твоите войски са по-силни от съюзните. Ако не утре, вдругиден ще победиш. Решили сме да се отсетим от съюза, ако ни обещаеш, че никога не ще искаш от нас данък.

— Колко души войници сте дали вие на Тимур-Таш? — запитал султанът.

— Двадесет хиляди.

— Добре. Няма да ви искам никога данък. Нито аз, нито някой от моите потомци. Още тая нощ си вървете по домовете.

На другата сутрин, когато изсвирила тръбата, се оказало, че ни един сиркасиец не е останал в стана.

Калаф се наскърбил много, като му съобщили за измяната. Неговите войски били намалели. Как ще се бие с толкова неприятели?

Почнала се битката. Колкото и смело да се биели съюзниците, каризмийците излезли по-силни. Ногаите отстъпили. Калаф едва успял

да се спаси. Той избягал в двореца, дето отдавна вече всички треперели от ужас. Тимур-Таш бил толкова съсипан от отчаяние, че не продумвал дума.

Пристигнали и други беглеци. Един от тях казал, че сам бил видял как — по заповед на каризмийския султан — били изклани всички ногаи, паднали в плен.

— Той заплашва целия ни народ с робство и се заканва, че ще избие царското семейство и придворните до човек — рекъл беглецът. — Додето е време, всеки да бяга, където му видят очите!

Тогава ханът, царица Елмаза — жена му — и князът прибрали всичко най-скъпо, което имали, и напуснали град Астрахан — столица на царството.

Много придворни мъже и жени, които не искали да ги оставят, тръгнали с тях. Придружили ги и ония войски, които се били заклели във вярност на Калаф.

Всичките се запътили за Велика България — царство, разположено отвъд Кавказките планини. Велика България се управлявала тогава от няколко князе, сродници и съюзници. В двореца на някой от тия български князе мислело семейството на хан Тимур-Таш да намери подслон.

След многодневен път те стигнали до планините. Като се спрели на почивка в една долина, през нощта ги нападнали разбойници. Шайката била многобройна. При това тя познавала добре местата, а войниците на Калаф минавали оттам за пръв път. Завързал се същински бой. Ранят ли някой разбойник, той изчезвал, но на негово място се явявали десет други. А падне ли разбойник убит, неговите другари се ожесточавали: сечели и колели наляво и надясно когото видят.

Разбойниците надвили. Заловените войници били избити, а придворните — вързани като роби. Всички богатства, които носел ханът и ония с него, били отнети. По молба на старата царица Елмаза разбойниците пощадили живота на Тимур-Таш и на семейството му. Не ги откарали и в робство, ала им съблекли скъпите дрехи, облекли ги в дрипи и ги оставили.

Когато си отишли разбойниците, Калаф почнал да утешава родителите си.

— Не бива да се отчайвате — им казал той. — Додето човек е жив, не трябва да губи надежда. Както след нощта идва винаги ден, тъй и подир бедите настъпва щастие.

Тимур-Таш, Елмаза и Калаф тръгнали отново на път, но сега вече пеша, тъй като разбойниците им били взели конете. Те вървели дълго и живеели с плодове, а плодове имало доста по ония места. Ала после навлезли в скалисти и пустинни местности, дето се срещали само голи камъни.

Ханът бил стар и немощен. Едва кретал. Царицата не била свикнала на ход. И тя вървяла с голяма мъка след сина си. Калаф, макар и сам уморен, трябвало от време на време да носи ту баща си, ту майка си.

Стигнали до една местност, набраздена с ужасни пропасти. Трябвало да превалят върха, за да се спуснат в широката равнина, която се простирала отвъд. Пътят бил, току-речи, непроходим. Нямало ни храна, ни вода.

Съсипан от глад, жажда и умора, ханът паднал на каменистата пътека и не искал вече да стане.

— Остави ме — казал той на сина си, който се навел да го вдигне. — Ще се хвърля в някоя пропаст. Стига съм се мъчил. По-добре смърт, отколкото такъв живот, изпълнен с мъки и страдания.

— И аз не мога да вървя по-нататък — рекла Елмаза. — За да се изкатерим на тоя връх, трябва да бъдем диви кози.

— Почакайте малко — казал Калаф. — Може да се намери друг път, по-лесен.

И наистина, като обиколил малко, князът намерил една пътека, водеща към долината, много по-удобна от първата. Тръгнали по нея. След половин час вървеж слезли в равнината. Край пътя имало голямо сенчесто дърво, а под него — студен извор. Наоколо растели и други дървета — по-малки, отрупани с плодове.

Най-сетне пътниците могли да си отпочинат и да се измият, да се нахранят и да утолят жаждата си. Умората им била толкова голяма, че трябвало да лежат цели три дена и три нощи, за да се съвземат.

На четвъртия ден потеглили отново с надежда, че скоро ще стигнат до населено място. Като походили час-два, видели отдалече един голям град, който изглеждал хубав и богат.

Понеже ги било срам да влязат в града през деня — окъсани и изпрашени, — поседнали под едно дърво да почакаат, додето се мръкне. Тъкмо седнали, по пътя се задал старец. Като стигнал до дървото, и той се отбил да си почине.

— Как се казва тоя град? — запитали те стареца.

— Яик се казва. Тоя град е столицина на хан Иленга. Изглежда, че вие сте чужденци.

— Да — отвърнал Тимур-Таш, — не сме тукашни. Отдалече сме. Идем чак от бреговете на Каспийско море. С търговия се занимаваме. Бяхме тръгнали за Капчаг с други търговци, но ни нападнаха на Кавказките планини разбойници и ни ограбиха, а другарите ни избиха. Стигнахме криво-ляво дотук. А накъде ще вървим след това, и ние не знаем.

Старецът проявил състрадание към нещастните пътници, като не само ги утешил, а им предложил и гостоприемство. Те приели с благодарност. Като тръгнали след стареца, стигнали до една малка, хубава къща, дето всичко било простичко, но чисто подредено.

Още на влизане домакинът заповядал нещо с тих глас на един роб. След малко оня се върнал, придружен от двама търговци, които носели готови мъжки и женски дрехи, пояси, була, фереджета и чалми.

Старецът предложил на гостите да си изберат облекло. Сетне седнали да вечерят. Вечерята била богата — може би нарочно приготвена в чест на гостите. За да развлече своите тъжни и умислени гости, домакинът почнал да им разказва за своите патила.

— Човешкият живот — рекъл той — прилича на тръстика, постоянно клатена от вятъра. Ту насам я люшне — ту натам. Никой не бива цял живот щастлив. Аз бях едно време цар на Музел. Навсякъде беше прочут Фадлалла, музелският цар. Всички говореха за него и завиждаха на щастието му. Бях наистина честит. Тогава жена ми Зюмруда бе още жива. Имахме си момче, което много обичахме. Царството ми беше силно, врагове нямахме. Всичко течеше, както се казва, като по мед и масло. Но синът ми порасна. И всичко се промени. Моят обичен син се показва към баща си жесток и безсърдечен. Свали ме от престола. Да не бях избягал заедно с жена си, можеше и да ни убие. Лоши му бяха съветниците. И аз, Фадлалла, дотогава музелски цар, тръгнах да се скитам по света като просяк. Най-сетне стигнах до тоя град и реших да се заселя тук, далеч от родината си. Жена ми

почина. Останах сам с двама роби. След като теглих толкова много, реших да помагам с каквото мога на бедните и нещастните, защото бях разбрал какво значи да си нещастен и немощен. И оттогава, слава Богу, съм щастлив.

Тимур-Таш похвалил домакина за неговото голямо търпение и за това, че е могъл да забрави короната и да се заеме за нещастниците. Елмаза го похвалила, че е останал верен на жена си, та не се е оженил повторно след нейната смърт.

А Калаф рекъл:

— Дано всички хора, на които е писано да преживеят нещастни дни, понесат бедите като тебе, уважаеми старче. Търпението е добродетел, която се среща много рядко.

В такъв разговор прекарали гостите заедно с домакина част от нощта. После старецът повикал робите и им заповядал да отведат гостите в спалните им.

На другата сутрин Фадлалла влязъл при пътниците рано-рано и им казал:

— Извинявайте, че ви безпокоя. Ида да ви обадя, че не само вие сте нещастни. Преди малко един съсед ми съобщи, че снощи бил пристигнал посланик от страна на каризмийския султан да помоли хан Иленга, ако мине през земята му ногайският хан със своето семейство, веднага да ги хване и затвори. Имало война между каризмийския цар и ногайския. Каризмийският надвил и превзел царството на ногайския, който избягал, за да си спаси живота. Но оня е решил, както се вижда, да го преследва навсякъде.

Като чули тия думи, Калаф и Тимур-Таш пребледнели. А Елмаза припаднала.

Фадлалла се спуснал да я свестява.

Когато жената дошла на себе си, старецът казал на гостите си:

— Струва ми се, че вие познавате нещастния ногайския хан. Много присърце взехте новината за надвисналата над него заплаха.

— Господине — отвърнал Тимур-Таш, — след сърдечното ти гостоприемство и след искрения разказ за живота ти ще ти призная, че аз съм тоя Тимур-Таш, ногайски хан доскоро, тая жена е моята съпруга, а този момък е синът ми Калаф.

А Калаф добавил:

— Много ще ти благодарим, ако ни помогнеш със своите съвети. Кажи ни какво да правим и къде да вървим, за да не навлечем и на твоята глава някоя беда.

Фадлалла помислил, па рекъл:

— Положението ви е трудно. Аз познавам хан Иленга. Той е страхлив. Особено се бои от каризмийския султан. За да му угоди, той ще разпрати хора по цялото си царство — да ви дирят навсякъде. Ако останете у дома, па и в която и да е къща на тоя град, не ще бъдете в безопасност. Само едно би ви спасило: колкото се може по-скоро да избягате от града, да минете реката Иртиш и да прехвърлите границата, че да навлезете в земята на берлазкото племе. Иначе ще ви хванат и предадат на султана.

Тримата нещастници послушали тоя съвет. Фадлалла им дал три коня, припаси и една кесия с жълтици, па им посочил пътя. Те му поблагодарили и тръгнали.

Като стигнали до берлазката земя, клетниците си продали конете, за да има с какво да преживеят, тъй като парите им се били свършили. Когато похарчили и тия пари, принудили се да се приберат в една голяма палатка, дето бедни чужденци можели да прекарат до десетина дни. Там между просяци и скитници трябвало да се подслони царят с жена си и сина си. Той разбрал колко нетрайни са властта, богатството и славата.

Минали десетте дни. При Тимур-Гаш дошъл човек и му казал, че занапред не ще се дава безплатна храна на семейството му.

— Колкото за спане — рекъл, — можете да спите в шатрата, но храна трябва да си намирате сами.

Тогава Калаф, без да каже на родителите си, тръгнал да проси. Хората били милостиви в оная земя. Князът успял да купи храна за няколко дена. Като я отнесъл на родителите си, те го запитали отде е взел пари. Разплакали се, когато узнали, че се е принудил да проси.

— Какво да правя? — казал Калаф. — Нуждата кара човека да се унижава. Но ако няма друго средство, аз съм готов да прося и занапред, за да ви храня. Вие сте ми родители: бива ли да ви оставя да умрете от глад? А най-добре ще сторите, ако ме продадете някому роб. Той ще ви даде толкова пари, че с тях ще можете да прекарате цял живот. Робите са скъпи в тая земя.

— Да не си споменал друг път подобно нещо! — викнал Тимур-Таш. — По-добре да умра от глад, отколкото да продам сина си. Ако стигне до продаване, мене ще трябва да продадете, защото тежа и на двама ви.

— Не, татко, не — казал Калаф, — аз говоря на шега. Нещо друго ми е дошло на ум. Утре заран ще отида при носачите. Все се надявам някой да ме глави, та да взема малко пари. Като работя, ще се прехранваме. Не ща вече да прося: срам ме е.

На другия ден Калаф се главил носач. Той бил силен и търпелив. Работел повече от другарите си. Лесно намирал работа. Пренасял стоки на разни търговци, които карали кервани по тия места. Тъй минали десетина дена.

Но един ден Калаф останал без работа. Уморен от напразно чакане, той излязъл на полето. Седнал под едно дърво — да си помисли какъв занаят да залови. Както седял, задрямал: много бил уморен от прежния ден.

Когато се събудил, видял на един клон на дървото, под което бил заспал, много хубав сокол. Шарени пера украсявали като качулка главата на птицата. На ципа ѝ висяла огърличка от елмази, топази и рубини.

Калаф разбирал от соколарство. Той си протегнал дланта на сокола и птицата кацнала на ръката му. Момъкът се зарадвал много.

— Навярно тоя сокол е на тукашния владетел — си казал той. — Като му го занеса, той ще ме награди.

И наистина, птицата била на берлазкия хан, които се казал Алингер. Като ходел по лов предния ден, ханът си изгубил сокола и пратил всички придворни ловци да го търсят. Никой не успял обаче да го намери. Тогаво Алингер заплашил своите хора, че ако не уловят птицата, ще ги избие до един.

Калаф отишъл в царската шатра. Като видял своя обичен сокол, ханът много се зарадвал. Той почнал да милва птицата и да ѝ говори. Сетне запитал момъка как и къде я е намерил. Калаф му казал.

— Отде си ти, момко, и какъв ти е занаятът? — запитал след малко ханът.

— Господарю — отвърнал Калаф, — аз съм син на един търговец от Велика България. Пътувах през Яик с баща си и майка си. Разбойници ни срещнаха и ограбиха. Всичко ни взеха. Дойдохме тук и

аз се принудих да прехранвам родителите си кога с просия, кога с груба работа.

— Добре, драго ми е, че на тебе се падна да уловиш този сокол. Заклел се бях да изпълня три желания на оногова, който ми го донесе. Кажете сега какво искате!

— Първо: да се даде на родителите ми шатра и да им се осигури храна и облекло за през цял живот. Второ: да получа хубав кон, оседлан и обуздан разкошно. Трето: да ми се дадат хубави и скъпи дрехи и кесия с жълтици. Искате ми се да пътувам. Затова желая тези неща.

— Желанията ти ще бъдат изпълнени начаса. Доведи баща си и майка си!

Калаф намерил родителите си и им разказал за станалото. Не ще и дума, те се зарадвали много, като се научили, че животът им ще бъде занапред осигурен. Момъкът ги отвел при хана, който ги приел любезно, разговорил се с тях, а после заповядал да ги настанят в една от царските шатри и отредил слуги да им прислужват като на придворни.

Ханът дал и на Калаф онова, което момъкът бил поискал — великолепни дрехи, хубав кон и кесия с жълтици. Подарил му и разкошно изработена сабя в златна ножница, украсена с елмази.

Още същия ден момъкът се сбогувал с хана и родителите си и тръгнал към оная страна, отдето изгрява слънцето.

След много приключения Калаф стигнал в столицата на Китай — град Пекин. Там се настанил в къщата на една бабичка накрай града. От разговорите си с домакинята узнал, че царството се управлявало от императора Алтън хан, който имал само една дъщеря. Княгинята се казвала Турандот. Бабата я била виждала често, когато отивала в двореца при дъщеря си, която служела там.

Турандот била деветнадесетгодишна. Толкова хубава била, че и най-изкусните живописци не можели да предадат хубостта ѝ. Мнозина я били рисували и продавали скъпо и прескъпо тези ликови на чуждестранни князе и царе. Но момата била не само хубава, а и умна. Толкова умна била тя, че забърквала и най-големите учени в царството. Само едно ѝ било лошо: много била горда и жестока.

Преди две години тибетският цар пратил хора да я искат за сина му, който бил видял нейния лик и я обикнал само по него. Алтън хан се

зарадвал, че ще се сроди с тоя силен и знаменит господар. Но Турандот, която мислела, че не се е родил още момък, достоен за нея, отказала. Баща ѝ се ядосал и ѝ заповядал да се съгласи. Тя пак отказала, разплакала се, развикала се, почнала да чупи и да хвърля каквото види. Паднала болна. Не искала ни да яде, ни вода да пие, ни да спи. Лекарите казали, че не ще помогнат никакви лекарства: ако баща ѝ я насили да се омъжи за тибетския княз, тя ще умре. Немало какво да прави Алтън хан: за да не изгуби обичната си дъщеря, той отказал на пратениците тибетци.

Но и с това не се свършило.

Турандот рекла на баща си:

— Татко, утре може друг цар да прати сватове да ме искат. Ти трябва да ми се закълнеш, че ще издадеш указ, за да пресечеш пътя на такива сватове към двореца. В указа ще се казва, че ако някой иска да се ожени за мене, ще трябва да отговори на въпросите, които ще му задам. Не отговори ли правилно, ще му се отсече главата. На изпита ще присъстват учените, законниците и философите от Пекин. Като узнаят за тоя указ, князете няма да имат желание да се сродяват с тебе. Знай, че аз мразя всички мъже и не искам да се омъжвам.

А царят казал:

— Добре, дъще. Но ако някой пък отговори на въпросите, които ще му зададеш? Тогава?

— Не вярвам — отвърнала гордата мома. — Толкова умни хора няма на земята. Моите въпроси ще са толкова мъчни, че и най-учените хора не ще отговорят на тях.

— Да, но да кажем пък, че се намери някой толкова умен, та отговори! Ще се омъжиш ли за него?

— Ех, тогава ще си помисля.

— Не, дъще. Такъв указ не мога да издам. Ако искаш да наказваш със смърт всекиго, който не смогне да отговори на въпросите, ще трябва да се съгласиш още отсега да се омъжиш за онзи, който би отговорил. Инак няма да бъде справедливо.

— Добре най-сетне! Съгласявам се.

Указът бил издаден. Царят го подписал, понеже бил уверен, че каквито въпроси и да зададе Турандот, всеки умен момък ще отговори. Но не излязло тъй.

Много чужди князе дошли в китайската столица да искат момата, за чиято хубост се разказвали по цял свят легенди. Напразно придворните ги увещавали да не си излагат живота. Всеки от тия млади князе се смятал за много умен и се надявал, че ще засрами с отговорите си княгинята. Но това не ставало. Турандот им задавала въпроси, каквито те не били и сънували. На всички били отсичани главите.

— Че толкова ли е жестока тази мома? — запитал Калаф бабата.
— Може ли една млада мома да бъде толкова чудовище?

— Тя е много надменна — отвърнала бабата. — Турандот си мисли, че и най-хубавият, най-умният, най-силният и най-прочутият княз не само не е достоен за нея, но от негова страна би било дори безочлива дързост да си помисли за женитба с нея. Та тя смята, че обезглавяването на всички такива момци е справедливо наказание за тях.

— Както ми се струва — рекъл Калаф, — живописците ще да са правили много ласкателни ликове на вашата княгиня, щом по тях князете обикват Турандот. Художниците са преувеличили твърде много нейната хубост.

— Тъкмо напротив — възразила бабичката. — На никой от тия ликове не е предадена дори и наполовина хубостта на жестоката Турандот. За да има човек представа за нейната необикновена хубост, сам трябва да я види.

— Не ми се вярва. Ами въпросите, които задава княгинята на момците, толкова ли са мъчни? Как тъй се случва, че никой не може да отговори на тях?

— О, господарю, не може да се измислят по-мъчни и заплетени гатанки от ония, които задава Турандот.

На залез-слънце се разнесъл по целия град силен гръм: биели страшните петстотин тъпана на правосъдието.

— Какво значи това? — запитал Калаф.

— Тия тъпани бият — отвърнала бабата, — за да известят на народа, че след малко ще бъде обезглавен последният от князете, които са поискали ръката на Турандот.

— Вечер ли става това?

— По-рано ставаше денем, но Алтън хан почна да съжaliaва в сърцето си, че е издал жестокия указ. Той заповяда смъртното

наказание да се изпълнява след залез-слънце, за да не гледа слънцето жестокостта на княгинята.

Калаф решил да отиде да види кого ще обезглавят тая вечер. Като излязъл на улицата, присъединил се към една тълпа от китайци, които отивали към двореца да гледат обезглавяването.

Всред двора на царския дворец се издигала висока кула от дърво, цялата украсена с кипарисови клони. Между клоните имало накачени хиляди фенери, които осветявали целия двор. Наблизо до кулата се издигал ешафод, покрит с бяла коприна. Защото в Китай белият цвят е знак на скръб. Наоколо били съградени много павилиони, все от дъски, също покрити с бяла коприна. А зад павилионите, които приличали на шатри, били наредени две хиляди войници от телопазителите на Алтън хан, с голи мечове и брадви в ръце. Те стоели на два реда — да не пропускат никого да минава натам.

По едно време от върха на кулата се разнесъл звън на камбани и удряне на тъпани. А от двореца наизлезли двадесет души мандарини и двадесет съдии в дълги дрехи от бяла вълна. Те обиколили три пъти ешафода, па насядали в павилионите. Тогава се явил провинилият се княз, на чиято глава имало венец от цветя и кипарисови клончета, завързани с широка синя лента. Момъкът бил на не повече от осемнадесет години. С него вървял един мандарин, който го държал за десницата, а подир тях следвал джелатинът.

И тримата се качили на ешафода.

Изведнъж и тъпаните, и камбаните секнали.

Мандаринът се обърнал към княза с толкова висок глас, че го чул целият народ:

— Княже — рекъл той, — не ти ли казаха колко е строг указът на нашия светъл цар, когато дойде да поискаш ръката на дъщеря му?

— Казаха ми — отвърнал онзи.

— Не се ли опита сам богдиханът Алтън хан да те отбие от намерението ти?

— Опита се, но аз настоях.

— Признаваш ли, че ако сега ще трябва да се лишиш от живота си, за това не е виновен ни царят, ни дъщеря му?

— Признавам. И моля небето никога да не иска сметка ни от царя, ни от неговата дъщеря за кръвта, която ще се пролее.

Току-що казал тия думи, и джелатинът замахнал с широкия си меч.

Отново забили камбаните, и тъпаните. Тялото на обезглавения било отнесено и погребано в общата гробница, отредена за такива князе.

Тълпата се разотишла, но Калаф продължавал да стои пред двореца. Всякакви мисли му минавали през ума. По едно време забелязал, че зад него стои един мъж и плаче.

Князът се обърнал към човека с тия думи:

— Твоята скръб ме трогва, брате мой. Не се съмнявам, че току-що убитият момък ти е познайник.

— Господарю! — викнал мъжът. — Познайник ли? Аз бях негов възпитател. О, нещастни царю на Самарканд! Колко голяма ще бъде скръбта ти, когато узнаеш, че обичният ти син е обезглавен за угодата на една мома кръвопийца! И кой ще бъде оня нещастник, който ще се осмели да ти съобщи тая страшна новина?

Калаф запитал познавал ли е покойният княгиня Турандот.

— О, не, господарю. Съвсем не. Самаркандският княз живееше щастливо и спокойно в бащиния си дворец. Когато бе малък, по цели дни четеше. А когато порасна, почна да ходи по лов и да играе с връстниците си на шахмат. Нощем свикваше другарите си на угощение в двореца. Пиеха, пееха, слушаха музика, гледаха танците на най-хубавите робини. Забрави и книги, и всичко. Само за наслади мислеше. Веднъж дойде в столицата един прочут живописец, който донесе ликове на княгини и царици, изписани в чуждите дворци. Князът ги прегледа, па каза:

— Забележителни ликове. Ала уверен съм, че онези, които си изписал, има много да ти благодарят. Доста си ги разхубавил.

— Господарю — отвърна живописецът, — признавам, че тия ликове са малко уродливи и ласкателни. Но имам друг един, който, макар и по-хубав, е много далеч от хубостта на момата, която е изобразена.

Като рече това, той измъкна от една кутия лика на китайската княгиня. Моят господар го погледна и каза, че толкова хубава жена не може да има на света.

— Тоя лик е много по-угодлив от другите — рече той. — Защо ме лъжеш?

— Не — отвърна художникът. — Неговата хубост не може и отдалеч да се равни с хубостта на оная, която изобразява, както изрисуваното слънце не може да се сравнява с истинското.

Князът купи картината. Хубостта на княгинята го плени до такава степен, че постоянно гледаше лика ѝ. Една заран, без да обади някому за своите намерения, той избяга от Самарканд, като взе само мене със себе си. Дойдохме тук. Друго няма какво да ти разказвам: ти го знаеш. Когато му съобщиха, че ще бъде обезглавен, той ми предаде лика на княгинята и ми каза:

— Моля те, пази като очите си това изображение! Занеси го на баща ми — да види за коя съм бил обезглавен. Тогава той ще ми прости, че съм избягал.

Но аз не смея да се явя пред лицето на стария господар. Нека отиде друг да му каже. Няма и да стъпя вече в Самарканд. Ще се преселя някъде далече — да оплаквам своя добър господар.

После, като извадил изпод дрехата си една златна кутия, прибавил плачешком:

— Ето го тоя проклет лик, който стана причина да загине князът! О, отвратителна картина! Хиляди пъти по-добре беше никак да не се бе мярнала пред очите на моя господар.

И хвърлил кутията.

А после извикал:

— А ти, проклета княгиньо, чудовище с човешки образ, дано всички князе на земята те намразят, както те мразя аз! Ти не заслужаваш нито обич, нито съжаление.

След тия думи възпитателят на самаркандския княз си отишъл.

Калаф грабнал кутията и се запътил за къщата на бабичката. Като се прибрал в стаята си, заключил се, за да не го безпокои никой, отворил кутията, но не смеел да извади още образа. Някакъв вътрешен глас му казвал да не го поглежда.

— Калафе — му говорел тоя глас, — недей се залавя с тая опасна работа! Ти видя какво стана със самаркандския княз. И с тебе ще се случи същото. Хвърли тая проклета кутия в огъня!

Но друг глас му шепнел:

— Толкова ли си пък страхлив и нерешителен? Ако ти е писано да обикнеш княгинята, ти не можеш избяга от съдбата си. Па и каква опасност може да крие поглеждането на една картина? Колкото и да е

хубав ликът, той си остава изобразен. Нали не е жив? Какво ще видиш на него? Само черти и багри: нищо друго.

И Калаф решил да разгледа лика. Навярно на него е изписана княгинята със своето жестоко лице, от което човек би се отвратил. Па и хубавица да е изобразена, той ще намери грешки в рисунката или ще познае, че хубостта е преувеличена. О, Калаф разбира от тези работи! Нека най-сетне се намери един момък измежду князете, който е погледнал образа на надменната Турандот, без да се смути душата му.

Извадил картината от кутията. Погледнал я. Очите му се заковали за нея: не можел да си откъсне погледа — толкова хубава била изобразената мома.

Най-сетне Калаф, който стоел като омагьосан пред изображението, рекъл:

— Не се чудя никак, че всеки, който погледне образа на княгинята, отива с готовност на смърт. Такова чудо на човешката хубост не се е раждало досега. И аз като нещастния самаркандски княз бих тръгнал още сега да искам ръката ѝ. Колкото и жестока да е Турандот, който види лика ѝ, не може да не я обикне.

Но князът трябвало да отложи за следния ден изпълнението на своето намерение, тъй като било вече близо полунощ.

На другата сутрин той казал на бабата, че ще отиде в двореца да иска ръката на княгинята.

Жената се разплакала и почнала да го моли да не излага живота си.

— Спомни си за своите родители! — рекла му тя. — Те ще умрат от скръб, като се научат за твоята смърт. Поне тях пожали, ако не ти е жал за собствения ти живот!

— Та тъкмо за тях и мисля — рекъл той. — Колко щастливи ще бъдат, когато узнаят, че синът им е станал зет на китайския император!

— О, господарю — отвърнала бабичката. — Недей приказва за невъзможни неща! Ти отиваш на сигурна смърт. Що ми трябваше да ти приказвам за Турандот? Да си бях мълчала — по-добре щеше да е!

— Отде знаеш пък, че няма да отгатна гатанките на княгинята? Мигар мислиш, че съм толкова прост? И аз съм се учил при умни хора като твоята княгиня. Ще видим кой ще излезе по-умен: тя или аз.

Когато тръгнал за двореца, Калаф оставил на бабата пари — за да си удържи нощувката и храната и да раздаде милостиня на бедните,

ако той бъде обезглавен.

— Що се отнася до коня ми — рекъл той, — продай го, ако не се върна. С парите прави каквото искаш.

След като се облякъл и натруфил като за пред цар, Калаф тръгнал към двореца.

— Колко е хубав тоя момък! — говорили си всички, край които минел. — Като слънце свети.

Пред вратата на двореца стоели пет слона, покрити със сърмени покривала. Дългите им зъби били позлатени, а на главите им блестели украшения от скъпоценни камъни. Отляво и отдясно на вратата се били наредили по хиляда души войници, въоръжени от глава до пети със златни брони и с високи шлемове.

Един от главните офицери се приближил до Калаф и го запитал какво желае.

— Аз съм княз — отвърнал синът на Тимур-Таш. — Желая да се представя на царя, за да поискам ръката на прелестната му дъщеря.

— Знаеш ли условията? — запитал го офицерът.

— Знам ги — отвърнал Калаф. — Готов съм да отговоря на всички въпроси, които ще ми зададе княгинята.

— Това не е възможно, княже. Дори да си по-умен от всички мъдреци и учени в Китай, пак не можеш отговори на въпросите — толкова са мъчни те. Най-умното, което можеш да направиш, е да се върнеш, докато е време, там, отдето си дошъл. Не се залавяй за опасна работа!

— Благодаря ти за съвета — казал Калаф. — Но аз не съм дошъл с цел да се връщам.

— Тогава наистина няма да се върнеш. Тялото ти ще остане в оная гробница, дето лежат вече сума трупове. На добър ти час!

Офицерът въвел княза в двореца. После рекъл на другарите си, които били чули неговия разговор с Калаф:

— Колко хубав и добър изглежда тоя млад княз! Жалко е, че ще погуби живота си.

Момъкът изминал много чертози и коридори, докато стигне до големия чертог, дето Алтън хан приемал хората да ги изслушва.

Царят седял на престол от стомана във вид на змей, над който четири стълба подпирали балдахин от жълта коприна, украсен със скъпоценни камъни. Дрехите на Алтън хан били разкошни, както

приляга на богдыхан. Брадата му била дълга и тънка, разделена на три в края си.

Додето изслушвал неколцина от своите поданици, царят забелязал момъка. Личело си, че младият човек е чужденец от благородно потекло. Алтън хан заповядал на един мандарин да отиде при него и да се осведоми за желанията му.

— Кой си ти и какво искаш?

— Кажу на царя, че съм княз и че идвам да искам дъщеря му.

Когато богдыханът узнал защо е дошъл момъкът, той пребледнял. Прекъснал разговора си с другите и ги отпратил: казал им да дойдат на следния ден. После слязъл от престола си и се приближил до Калаф, чието благородно лице и достойно държане го накарали отведнъж да го обикне.

Напразно се опитвал той да отклони княза от решението му: оня си оставал непреклонен въпреки всякакви увещания. Само едно успял да постигне царят: Калаф му обещал да си помисли до другия ден.

Ала и времето не го разколебало. На другия ден той дошъл отново в двореца. Алтън хан го приел в частния си кабинет, за да поговори с него насаме.

— Е, княже — рекъл царят, — ще ме зарадваш ли днес, или ще ме наскърбиш? Какво мислиш да правиш?

— Това, което казах вчера, царю честити, ще го повторя и днес.

— Упорстваш ли още?

— Да, господарю. Желая да ти стана зет.

Алтън хан изгледал княза отчаяно. Той си разкъсал огърлицата от скръб и рекъл:

— Колко съм нещастен, че те обикнах, приятелю! За смъртта на ония предишните не скърбях толкова, колкото ще скърбя, когато загинеш ти. Откажи се от желанието си да се жениш за моята дъщеря! Тя не е за тебе. Тя не е за никого. Остани да живееш в двореца ми. Тук ще бъдеш пръв след мене. Ще те гледам като свой син. Малко ли са княгини по света? Ще си намериш друга, по-добра по сърце. С нея ще бъдеш честит.

И тия думи не отклонили момъка от намерението му.

Тогава царят заповядал да изведат княза и да му отдадат почестите, които са отдавали според китайските закони на царските съюзници.

Калаф бил отведен в двореца на престолонаследника, дето тогава не живеел никой. Отредени били двеста роби да му служат. Главните мандарини дошли да му се поклонят и да му се закълнат във вярност. Сетне му донесли богати и пребогати подаръци от страна на царя и си отишли.

В това време Алтън хан повикал най-красноречивите и най-сладкогласни мъже измежду своите учени и им заповядал да отидат при княза — дано го убедят да се откаже от намерението си, като се задоволи да стане пръв от всички царедворци.

— Най-сетне му съобщете — рекъл царят, — ако нищо не помогне, че имам намерение да го осиновя.

Дълго разговаряли учените мъже с Калаф, па се върнали при своя господар и му казали:

— Тоя млад княз е непреклонен. Каквото е намислил, ще го направи. Решил е или да се ожени за княгинята, или да умре. Съобщихме му и за твоето намерение да го осиновиш. Той отговори, че е трогнат от високата чест, но не смята себе си за достоен да ти бъде син. Едно нещо направи впечатление на всички ни: тоя княз е много умен и учен. Може да се каже, че знае всичко. Ако има мъж от царски род, способен да отговори на въпросите, които задава княгинята, то е този и никой друг.

— О, учени мъже! — викнал радостно Алтън хан. — Дано Бог помогне на тоя княз да ми стане зет!

На заранта князът се пробудил от силни звукове на тъпани и камбани. Станал, измил се и се облякъл в най-разкошните дрехи, които му бил пратил царят. Наметнал мантия от червена коприна, изпъстрена със златни цветя, и обул обувки от синя кожа.

Дошли шестима мандарини да го отведат при княгинята. Най-напред изминали един широк двор, вървейки между две редици войници. После влезли в голям чертог, дето много музиканти, певци и певици свирили и пеели толкова оглушително, че Калаф би си затулил ушите, ако не били с него мандарините. Най-сетне влезли в големия чертог на държавния съвет.

Всички царедворци, мандарини, царски съветници и първенци били насядали вече в разноцветни павилиони, разположени край стените. Освен тях имало много учени мъже, съдии, философи и

други, които преподавали във висшето придворно училище. А всред чертога се издигали два празни престола от чисто злато.

Щом влязъл ногайският княз, всички станали и го поздравили с дълбок поклон, ала никой не се осмелил да каже дума, защото богдиханът не бил още дошъл, а да се говори в чертога на държавния съвет, когато отсъства царят, се смятало за голямо престъпление.

Когато пред прозореца се показали първите лъчи на слънцето, двама придворни дръпнали завесата, която отделяла царските покои от чертога, и се явил богдиханът с дъщеря си. Те минали бавно по чертога, додето всички се били навели до земята, и се качили на своите престоли. Княгиня Турандот била облечена в дълга копринена дреха, везана със злато. Лицето ѝ било забулено със също такава покривало.

Под петте стъпала, водещи към престолите, имало широко подножие от слонова кост. На него застанали от двете страни на царя две робини, държащи пера, мастило и хартия — да записват царските заповеди и разпоредби.

Всички стоели прави и гледали с полузатворени очи: такъв бил обичаят в Китай. Навярно от такова продължително гледане очите на китайците са останали тесни и дълги чак до ден-днешен.

Само Калаф си гледал, както гледат всички хора. Най-много гледал той, разбира се, към княгинята, но лицето ѝ не можел да види, тъй като било забулено.

Когато царят седнал, седнали и другите. Един от шестимата мандарини, които били довели княза, коленичил и прочел просбата на Калаф до царя — да му се позволи да се яви на изпит пред княгинята.

После станал мандаринът на правосъдието и прочел с висок глас страшния царски указ. Сетне казал на Калаф:

— Княже, ти чу при какви условия е възможно да се задоволи просбата ти. Напомням ти, че ако искаш, можеш да я оттеглиш. След малко ще бъде вече късно.

— Не — отвърнал Калаф. — Настоявам на просбата си.

Тогава се разнесъл гласът на царя:

— Дъще моя, твой ред е да говориш. Задай въпросите, които си приготвила. Навярно този момък ще успее да отговори, както трябва.

Турандот каза:

— Татко, много съжалявам, че толкова князе изгубиха живота си за мене. Но защо не ме оставят да си живея спокойно в двореца, а се

домогват до ръката ми?

После, като се обърнала към Калаф, рекла му:

— Знай, смели княже, че ти едничък ще бъдеш причина за своята смърт, ако не отвърнеш на въпросите, които ще ти задам. Недей обвинява никого другиго.

— Хубава княгиньо — казал Калаф, — знам това. Няма да обвинявам никого. Но не е ли време да зададеш най-последните своите въпроси? Ще се опитам да ти отговоря, доколкото мога.

— Каж ми тогава — рекла Турандот — кое е онова създание, което е родом отвсякъде, приятел е на всички, но не би могло да търпи да има равно на себе си?

След като си помислил малко, Калаф отвърнал:

— Княгиньо, това създание е слънцето.

— Има право — потвърдили всички учени и философи, — слънцето е.

— Друг въпрос — обадила се Турандот. — Коя е онази майка, която, след като роди чедата си, ги изяжда, щом пораснат?

— Морето — отговорил князът.

И тоя път всички учени и философи потвърдили, че Калаф е налучкал верния отговор.

Но на Турандот това никак не се харесало. Ядосала се, че князът е толкова умен. Решила да направи всичко, което е по силите ѝ, за да го погуби.

— Трети въпрос: кое е онова дърво, всички листа на което са от едната страна бели, а от другата черни?

— Това дърво е годината — отвърнал Калаф. — Листата са денонощията: бялата страна означава дните, а черната — нощите.

— Вярно е — потвърдили учените с усмивка.

Тогава Алтън хан казал на Турандот:

— Стига, дъще! Признай се за победена! Съгласи се да се омъжиш за своя победител! Никой от досега дошлите князе не отговори и на един от въпросите ти, а този отвърна и на трите.

— Не — възразила момата. — Аз не се признавам още за победена. В указа не е казано колко въпроса ще задам. Още имам да питам, но то ще стане утре.

— Не, не съм съгласен — казал строго царят. — Това няма да позволя. Ти може вечно да задаваш въпроси. Не сме се събрали тук да

се надлъгваме. Едничкото, което мога да ти разреша, е да зададеш само един въпрос, и то веднага. Нищо друго!

— Как ще задам сега въпрос? Трябва най-напред да се приготвя, да си помисля. Дай ми срок до утре!

— Казах ти, че не може. Изглежда, че ти искаш само едно: да забъркаш княза, та да му отсекаат главата. Но това не ще ти се удаде. Няма да ти позволя вече да утоляваш своето кръвопийство. Стига толкова!

И като се обърнал към всички присъстващи, казал:

— Моля събраните тук да отсъдят: отговори ли този непознат княз на всички зададени въпроси?

Всички кимнали утвърдително с глава.

— Моля: мандаринът на правосъдието да каже не е ли справедливо князът да стане съпруг на моята дъщеря?

Изправил се мандаринът на правосъдието и отвърнал:

— Не ще и дума, че трябва да стане точно тъй, както каза светлият богдихан. Княгинята обеща ръката си под известно условие. Това условие е изпълнено. Княгинята трябва да спази думата си. Ако не я спази, духовете, които отмъщават на клетвопрестъпниците, ще я накажат.

Турандот мълчала. Тя била много ядосана. Пръв път през живота ѝ нейната гордост била сломена. Царят очаквал нейния отговор, но тя продължавала да мълчи. Тогава Калаф казал:

— Велики царю, чиято доброта и справедливост са известни по цял свят! Моля те за една отстъпка. Виждам, че княгинята е отчаяна. Много ѝ се е искало да не отговоря на въпросите, та да ми отсекаат главата. Щом я е толкова яд на мъжете, та не ще да се омъжи за мене, макар че отговорих на въпросите ѝ, аз съм готов да я освободя от обещанието, което е дала. Но ще се откажа от ръката ѝ само при едно условие: ако и тя отговори на един въпрос, който ще ѝ задам.

Всички били изненадани от тия думи.

Почнали да си шепнат:

— Луд ли е този момък? С цената на живота си да получи правото да стане царски зет, а сега да се отказва! Да не смята, че ще може да забърка Турандот?

Царят бил също много зачуден. Ала понеже Калаф настоял, той отстъпил.

— Княгиньо — рекъл тогава Калаф, — казах ти при какво условие ще се съглася да се откажа от правата си върху тебе. Но и от тебе искам да се закълнеш пред събраните тук, че ако не отговориш на въпроса ми, на драго сърце ще ми станеш съпруга.

— Кълна се — рекла Турандот.

— Кажи ми тогава, как се казва оня княз, който, след като е прекарал и глад, и жажда, и премеждия, и на прага на гроба е стоял, и е просил, за да се храни — в тоя миг се намира на върха на славата и на радостта си?

Княгинята мълчала и мислила дълго.

Най-после отвърнала:

— Сега не мога да отговоря, но обещавам утре да кажа името на тоя княз.

— Княгиньо — възразил Калаф, — спомни си, че аз не поисках за никой въпрос отсрочка. Въпреки това съгласен съм да почакам отговора ти до утре. Вярвам, че поне след това ще оцениш добротата ми и не ще откажеш да се омъжиш за мене.

— Тя е длъжна да се омъжи за тебе — казал тежко царят. — Къде ще намери друг по-добър, по-умен и по-достоеен?

Като рекъл това, той станал и излязъл. Излезли и всички други.

Щом стигнала до своите покои, Турандот си махнала покривалото от лицето и като се хвърлила на една софа, разплакала се. Плачът ѝ разцепил покоите. Всички робини и придворни жени се притекли да я утешават. Но срамът, скръбта и яростта на момата не ѝ давали нищо да види, нищо да чуе. Тя разкъсала венеца от цветя, що украсявал главата ѝ. Почнала да си скубе косите, да си драще лицето. Ако приятелките ѝ не се били навреме хвърлили да я стиснат за ръцете, щяла да се обезобрази.

— Защо правиш тия лудости, княгиньо? — рекли с укор момите. — Недей разваля своята хубост — оная хубост, която привлича момците чак от другия край на света.

— Ох, оставете ме! — викала им плачешком Турандот. — Моята скръб е безутешна. Отчаянието ми няма граници. Когато утре се изправя пред най-умните и най-учени мъже на Китай и оня княз ме запита, а аз не мога да кажа дума, какво ще си помислят те? Ще си кажат на ума: „Тази ли е княгинята, която се хвалеше, че знае всичко и че отгатва изведнъж най-мъчните гатанки?“ Ах, аз ги видях днес

всички тия мъже как ме мразеха! Те гледаха само едно — да може оня да отговори. Те бледнееха и се изплашваха, когато той позамълча. А щом отговореше, голяма радост озаряваше лицата им. Утре, когато дойде време да се признае за победена, те всички ще тържествуват, като видят моята мъка. Ах, тия проклети мъже! Затова не искам никога да се омъжвам. Никога! Никога!

Една от другарките на княгинята рекла:

— Мила господарке, защо говориш тъй? Нима е толкова мъчно да се отговори на въпроса, който ти зададе князът?

— Не само е мъчно, ами е и невъзможно. Името, за което ме пита, е неговото собствено, а аз не го знам. Може би само баща ми го знае, но нито мога да го попитам, нито пък, ако го запитам, той ще ми отговори.

— Но ти обеща утре да го кажеш. Значи надяваше се да го узнаеш.

— Не, миличка. Не съм се надявала. Просто исках да спечеля време. Решила съм по-скоро да се самоубия, отколкото да се омъжа за оня княз, който желае да покаже на всички, че е по-умен от мен.

Тогава се намесила друга от придворните:

— Ти си разумна, княгиньо. Как ги е дошло на ум толкова безумно решение? Знаем, че няма мъж, достоен за тебе. Но не ти ли се струва, че от всички, които са идвали да те искат, този изглежда най-достоен? И хубостта му, и приятният глас, и остроумието му, и благородната му осанка — всичко го прави съвсем различен от другите. Не си ли съгласна?

— Вярно е. Виждам това. И, нека си призная, преди да му задам първия въпрос, жал ми стана за момъка. Като го видях, въздъхнах и малко остана да му пожелае успех. Но веднага след туй се засрамах от своята слабост. Моята гордост надви. Верните му отговори, одобренията от страна на събраните и думите на баща ми възбудиха в сърцето ми завист и омраза.

Като приказвали тъй, придворните моми успели полека-лека да успокоят Турандот. Тя дошла на себе си. А те пък обещаваха, доколкото могат, да ѝ помогнат да разреши гатанката.

През това време Алтън хан заедно с Калаф и с много други царедворци отишъл на лов. Там прекарвали те весело чак до мръкване. Сетне се върнали в двореца и вечеряли. Подир туй слушали дълго

песни и музика и гледали танцовачки и фокусници. Късно през нощта Калаф се прибрал в своята спалня.

Робите го въвели със запалени свещи и си излезли.

Тъкмо се готвел да се съблече, та да си легне, той с изненада видял, че в дъното на стаята седи на една софа млада и хубава жена с було на лицето. Тя била облечена великолепно в дрехи от златотъкан плат със сребърни цветя; накитите ѝ били от злато, рубини и смарагди. Косата ѝ била буйна и къдрава, златиста на цвят.

Като видяла, че Калаф се обръща към нея, тя станала, поздравила го и си снела булото. Хубостта ѝ била поразителна. Ако не бил видял Турандот, князът би казал, че от тая мома няма по-хубава на земята.

— Какво има? — запитал той малко смутен.

— Княже — рекла момата, — ти се учудваш, че ме виждаш тук. Известно ти е, че в двореца е най-строго забранено жени да отиват в мъжките покои и мъже — в женските. Но аз трябваше да ти съобщя толкова важни неща, че реших да презра тая опасност. Добре, че сполучих да надвия всички пречки. Подкупих робите и те ме пуснаха да дойда тук, докато те нямаше.

Калаф изслушал тия думи с любопитство. Неговото любопитство нарасло още повече, когато хубавицата продължила:

— Княже, да ти кажа най-напред коя съм. Недей ме смята за робиня. Аз съм дъщеря на един хан, който бе подчинен на китайския цар. Една година баща ми отказа да му плати данък. Завърза се война. Татко падна убит. Но още когато тръгна на бой, той помоли един от своите пълководци, в случай че го убият, да хвърли майка ми и мене в дълбоката яма и ни спаси от робство. Мама се убила, като узнала за смъртта на баща ми, а мене отървал един китайски военачалник. Когато свършила войната, той ме отвел в двореца. Възпитавала съм се с княгиня Турандот още от малка. С нея се познавам много добре. Аз съм най-доверената ѝ приятелка. От мене тя не крие нищо. Днес узнах, че тя има страшни намерения. Не знам с какви думи да предам онова, което ми повери тя, за да ми повярваш.

— Какво е то? Ти казваш, че било нещо страшно? Кажи го по-скоро тогава!

— Ще го кажа, но пак повтарям, че едва ли ще ми повярваш...

— Както и да е, кажи го!

— Добре тогава. Знаеш ли, че Турандот е намислила да те убие?

— Мигар е възможно китайската княгиня да замисли нещо подобно?

— Да, княже, възможно е. Ето докъде я доведе омразата ѝ към мъжете. Тя е отчаяна, че не може да отговори на въпроса, който си ѝ задал днес. Колко се мъчих да я отклоня от намерението ѝ! Казах ѝ да си представи яростта на своя баща, когато узнае за убийството, страшното отвращение на народа, който и тъй не я обича, след като отне живота на толкова момци. Всички придумвания останаха напусто. Княгинята плати на неколцина роби да те убият, когато утре заран тръгнеш към чертога на държавния съвет.

След тия думи, изречени с очевидно намерение да се помогне на княза, той викнал възмутено:

— О, чудовищна княгиньо! О, жестока, прежестока Турандот! Тъй ли си намислила ти да увенчаеш обичта на Тимур-Ташовия син? Толкова ли ти се е видял отвратителен княз Калаф, че предпочиташ да го видиш мъртъв, само за да не се омъжиш за него.

Приятелката на Турандот се престорила, че не чува тия думи.

— Княже — рекла тя, — аз не съм дошла само да ти съобщя за убийството, което се готви, а и да те спася, ако ти се съ согласиш. С помощта на неколцина мои верни хора от стражата ние с тебе ще успеем да избягаме от двореца. Ти би могъл, разбира се, и сам да избягаш, но след това княгинята ще разбере, че аз съм те предупредила, и ще си отмъсти по най-страшен начин. Отвън ни чакат два коня. Да бягаме! Дано успеем до съмване да се скрием на сигурно място, колкото се може по-далече от Пекин, а през идната нощ да минем границата. Нашата цел ще бъде земята, дето живее берлазкото племе. Хан Алигер, който го управлява, ми е сродник. Той ще се зарадва, като ни види. Ние ще заживеем при него щастливо. А ти си още млад. Ще намериш друга княгиня, по-нежна от Турандот, която няма да мисли да те убива, а ще се старее колкото може по-добре да ти угоди.

Калаф изслушал думите на момата мълчаливо. Че тя казвала истината — в това не можел да се съмнява. Но как да се съгласи с нейното предложение за бягство?

— Княгиньо — рекъл той, — благодаря ти за съветите и за твоята готовност да ме спасиш. Но какво ще си помисли Алтън хан? Той ще ме обвини, че съм дошъл в двореца му само да те открадна.

Турандот няма никому да каже защо сме избягали. Аз ще бъда в очите на китайския император един недостоен измамник, нарушил законите на гостоприемството. А той беше през цялото време толкова добър към мене! Па и знаеш ли? Колкото ще да е жестока Турандот, аз не мога да я мразя. Аз изтървах наистина преди малко няколко тежки думи за нея, но то стана поради силната ми изненада. Ако тя е решила да ме убие — нека ме убие. Длъжен съм да призная, че я обичам. Обичам я тъкмо такава, каквата е.

Тогава княгинята станала отведнъж и рекла:

— Добре, княже, щом предпочиташ смъртта пред своето спасение, аз нямам вече работа тук.

И си отишла.

На сутринта дошли отново шестимата мандарини да отведат Калаф при царя. Когато минавали през двора с двете редици от войници, князът нито се озъртал, нито мислел да се пази от нападение, а вървял като човек, който е решил да умре, и дори се чудел защо убийците му още се бавят.

Той стигнал до чертога на държавния съвет, дето се били събрали вече мандарините, учените и философите, без да го нападне някой.

„Изглежда — казал си Калаф на ума, — че княгинята е заповядала да ме убият тук, пред всички.“

И той почнал да се оглежда, за да разбере къде може да са се скрили убийците. Но никого не видял. И никой не го нападнал.

„Навярно — помислил той, — аз ще бъда убит, след като дойдат царят и Турандот.“

Отворила се вътрешната врата. Царят и княгинята влезли и заели местата си. След като им били отдадени установените почести, станал мандаринът на правосъдието и запитал Калаф и Турандот помнят ли какво са обещали презнния ден. И двамата потвърдили, че помнят.

След това взел думата царят. Уверен, че дъщеря му не ще отговори на въпроса, който ѝ бил задал князът, той решил да я отърве от посрамване.

— Дъще — рекъл, — ти поиска вчера да ти се даде срок от един ден, за да си помислиш. Тоя срок ти се даде. Ако досега не си намислила нищо, и цяла година да мислиш, пак нищо не ще измислиш. Па и да си намислила, не ще ли е по-добре, ако се съгласиш да се

омъжиш за тоя превъзходен момък? Направи това поне от обич към мене! Князът е достоен да бъде твой съпруг и мой наследник. Никой по-добре от него не би управлявал Китай след моята смърт.

— Господарю — каза спокойно Турандот, — отде ти е влязло в ума, че не ще мога да отговоря на въпроса, който ми зададе князът? Толкова глупава ли ти се струвам? Та мигар е мъчно да се отговори на такъв въпрос? Ако вчера поисках отсрочка, то не беше, защото не можех да отговоря, а по съвсем друга причина. Както и да е, днес съм готова да отговарям на всички въпроси, които ще ми зададат.

— Добре, княгиньо — рекъл Калаф. — Аз те запитах как се казва оня княз, който, след като е прекарал и глад, и жажда, и премеждия, на прага на гроба е стоял и е просил, за да се нахрани, в тоя миг се намира на върха на славата и на радостта си?

— Тоя княз — отвърнала Турандот, — се казва Калаф. Той е син на Тимур-Таш.

Като чул името си, Калаф побледнял. Очите му се премрежили. Той паднал без съзнание.

Мандарините се хвърлили към него. Сам богдиханът слязъл от престола и се затекъл към княза. Почнали да свестяват припадналия.

Когато дошъл на себе си, Калаф казал на Турандот:

— Хубава княгиньо, имаш грешка. Ти не отговори право. Синът на Тимур-Таш не се намира ни на върха на славата, ни на радостта си. Напротив, той е обзет от смущение и от дълбока скръб.

Като помълчал малко, за да си поеме дъха, Калаф продължил:

— Той не скърби за това, че са узнали името му. Нему е известно как е узнато. Но му е мъчно, че онази, която обича, си е послужила с шпиони, за да намери отговора на въпроса. От друга страна, гризе го съмнение дали онази, която е обикнал, заслужава това или не. Трябва ли да я обича той, ако тя го мрази и желае смъртта му? Повтарям, княгиньо: ти не отговори точно на въпроса ми.

Турандот възрази:

— Вярно е, княже, че ти сега не си на върха ни на славата, ни на радостта си, но не беше ли вярно това за вчера, когато ми зададе въпроса? Недей хитрува! Вместо да обясняваш, че уж отговорът бил узнат с шпионство, я си признай, че губиш всякакви права над Турандот.

Калаф казал:

— Щом в това царство е позволено истината да се узнава чрез измама, признавам си, че губя правата, за които е дума.

Тя думи направили тежко впечатление на всички присъстващи. Никой от тях освен княгинята не знаел за какво шпионство и за каква измама приказва князът. Турандот побързала да прекъсне всякакви по-нататъшни разпитвания.

Тя рекла на княза:

— Ти си призна, че нямаш вече право да ме искаш за съпруга. Но аз дължа да кажа на всички събрани тук, че днес не мисля, както мислех вчера. Приятелската обич на моя баща към тебе, твоята смелост и честност, както и обичта ти към мене ме карат да се съглася да ти стана съпруга.

При тия думи хиляди одобрителни викове огласили чертога. И мандарините, и учените, и философите изръкопляскали от радост. Царят прегърнал дъщеря си и я целунал:

— Драго ми е, дъще, че си се променила. Аз много се боях да не би омразата ти към мъжете да убие моята надежда да видя синове от своята кръв. Слава Богу, че сега вече ти успя да се привържеш към един момък, който напълно заслужава това. Народът ще забрави многото отсечени глави. Вие двама ще заживеете щастливо. Но я ми кажи как успя да отгатнеш името на княза, когото не познаваше? С магия ли?

— Не, татко — отвърнала княгинята. — С много просто средство. Аз пратих най-хитрата от своите приятелки снощи при княз Калаф. Целта ми беше не само да узная неговото име, но и да разбере какво би направил, ако го заплашва опасност да бъде убит от онази, за която казва, че я обичал. Това князът нарече преди малко шпионство и измама. Както виждате всички, моята цел не е била позорна.

Заседанието на държавния съвет приключило. Още същия ден Алтън хан издал заповед да почнат приготовленията за сватбата. Додето траели приготовленията, посланиците заминали за земята на берлазите — да съобщят на ногайския хан какво се е случило със сина му в Китай и да го помолят колкото се може по-скоро да тръгне с жена си за Пекин.

Сватбените тържества станали с много голяма тържественост. Царят назначил двама стари мандарини да научат Калаф на многобройните и трудни неща, които трябва да знае — според

сложното китайско благоприличие — един царски зет. Освен това той обявил, че го освобождава от задължението да направи четирите трудни поклона на колене пред своята съпруга. Това било вече знак на много високо благоволение.

В продължение на цял месец в двореца имало само угощения и представления. В града пък били уредени увеселения за народа.

Не след дълго пристигнали Калафовите родители и Алигер, който сам пожелал да ги придружи. С тях вървели като придружници най-знатните Алигерови царедворци.

Срещата на Калаф със стария му баща и майка била тъй сърдечна, че всички присъстващи — и китайци, и татари — се трогнали до сълзи.

Алтън хан посрещнал родителите на своя зет толкова тържествено, че дълги години отсетне цял Китай приказвал все за това посрещане.

Тимур-Таш разказал на Алтън хан подробно за всички свои нещастия. Китайският император го успокоил с обещанието, че ще стори всичко, за да накаже каризмийския султан. И наистина, още на другия ден той заповядал на областните си управители да съберат своите войски и да ги поведат към голямото Балжутско езеро. Берлазкия хан от своя страна също събрал всичките си войски и ги повел.

Многобройни пълчища се събрали. Трима пълководци ги повели на бой: берлазкия хан, Калаф и Тимур-Таш. Каризмийският цар бил надвит. Той и синът му паднали в боя. Калаф станал каризмийски султан, а баща му си възвърнал своето царство.

Тимур-Таш обаче не се задоволил с това, че си възвърнал короната и престола. Той решил да накаже и сиркасийците за тяхната измяна. Нападнал ги, убил в боя царя им и превзел тяхното царство.

Турандот обиквала всеки ден все повече и повече Калаф. Тя добила двама синове. Единия нарекли Калаф. Той станал след бащината си смърт китайски император. А другия кръстили Алтън. Той пък наследил дядо си Тимур-Таш.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.